seminarie, bij deze principieele uiteenzetting rusten. Thans hebben we alleen te doen met de vraag, of zulk een oplossing van het vraagstuk uit principieel oogpunt gewenscht en gewenscht zou wezen. En daarop kan onzerzijds niet anders geantwoord worden dan neen. Voorcerst niet, omdat daarmede feitelijk gewonnen spel zou worden gegeven aan degenen, die beweren, dat de Kerk als instituut alleen de Theologie onderwijzen mag. Waar juist dit vraagstuk hier in geding is en de voorstanders van de kerkelijke opleiding voor de Kerk als instituut *uitsluitend* en *alleen* het recht opeischen om de Theologie te onderwijzen, terwijl daartegenover wordt staande gehouden, dat de Kerk daartoe niet geroepen is, maar de School der wetenschap, dan zou door deze practische concessie, dat men de Theologische faculteit aan de Kerk prijsgaf, het Universitaire beginsel feitelijk verloochend worden. In de tweede plaats zou daardoor de eenheid der Universiteit verbroken worden; haar zoogenaamde Theologische faculteit zou als een vreemd element in het lichaam der Universiteit worden ingeschoven en nimmer met de Universiteit een organisch geheel kunnen vormen. En in de derde plaats zou dit zeker ook niet in het belang der Kerk zelf wezen, omdat de Theologie als wetenschap ook tot taak en roeping heeft zelfstandig op het leven der Kerk in te werken, critiek te oefenen op hetgeen in dit kerkelijk leven onvolkomen is, en juist daarom de Kerk het best dienen kan, wanneer ze niet al te zeer van de Kerk afhankelijk is. Een scholastieke Theologie, die niet anders zou doen dan in slaafsche afhankelijkheid van de Kerk alles prijzen en goedkeuren wat de Kerk deed, zou voor de Kerk geen zegen maar een ramp wezen. Luther zou nooit de reformator der Kerk zijn geworden en nooit de critiek van Gods Woord zuiverend op de Kerk hebben kunnen laten inwerken, wanneer hij niet als theologisch professor verbonden ware geweest aan een Hoogeschool, die niet van de Kerk uitging. Wie het waarachtig belang der Kerk lief heeft, zal daarom nooit de Theologie als wetenschap te veel aan banden willen leggen, of haar willen berooven van haar vrijheid, om haar geheel in dienst der Kerk te stellen, maar juist omgekeerd er voor ijveren, dat de Theologie een zelfstandige plaats zal behouden. Zoo alleen toch kan de Theologie haar roeping het best ook tegenover de Kerk vervullen: een roeping, die niet alleen daarin bestaat, dat ze voor de Kerk geschikte Dienaren des Woords kweekt, maar evenzeer daarin, dat ze de Kerk voorlicht met het licht van Gods Woord en haar voor afdoling behoedt.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Uit het busje van Mej. H. M. C. Harlaar te Amsterdam *f* 2.50,

Ds. J. H. HOUTZAGERS, *voorzitter*.

Leestafel.

JAC. VAN OVERSTEEG. SAMENWERKING TOT HET WELWEZEN VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND. Open brief aan een vriend inzake de Theologische School. — W. Kirchner, Amsterdam.

In zijn WOORD VOORAF bij dezen OPEN BRIEF zegt de heer VAN OVERSTEEG: »Te mogen medearbeiden aan de Vereeniging, wier taak het is in de stoffelijke belangen van de eenige Hoogeschool met den Bijbel te voorzien, is voor mij een zaak van groote vreugde en gaf mij wellicht meer dan iemand anders in »de niet-geleerde wereld« een kijk op hetgeen de samenwerking der Gereformeerde belijders verhindert.«

Al dankt hij aan zijn positie, die hij sedert 1884 bekleedt, van Amanuensis der Vereeniging voor Hooger Onderwijs dezen kijk, toch is de brief, naar hij mede in dit WOORD VOORAF zegt, door hem niet geschreven als zoodanig, maar enkel als kerklid en wel als lid der »Kerk« in den zin van Art. 27 en in dien van Art. 28 onzer Belijdenis.

* * *

»De samenwerking der gereformeerde belijders«, die de briefschrijver bepaaldelijk op het oog heeft, is, wat hij o.a. op p. 8 noemt: »het gemeenschappelijk optrekken voor de eere van Gods Naam op het terrein der wetenschappen. Zulk »optrekken« is »Christelijke roepingen« een roeping voor alle gereformeerde belijders, is daarom mede te werken tot het in stand houden eener Hoogeschool met den Bijbel (p. 11); tot het in stand houden der, »met als eerste doel de kennisse Gods en de eere Zijns Naams, opgerichte Vrije Universiteit. (p. 11).

Het is deze samenwerking, die dan ook, naar de titel van dit geschrift aanduidt, bevorderlijk zou zijn aan het welwezen der gereformeerde Kerken in Nederland.

* * *

De aanleiding, die de heer VAN OVERSTEEG, als kerklid, had tot schrijven van dezen OPEN BRIEF aan zijn *Waarde Vriend* was zijn hierboven reeds vermelde, als Amanuensis, verkregen kijk op wat deze samenwerking verhindert.

En dat is dan, dat er nog altijd onder de gereformeerde belijders, onder de leden der gereformeerde kerken zijn, die geen steun verleenen en dus met hun andere medeleden niet saamwerken »tot bevordering van den bloei der inrichting ons door God geschonken, waar geheel de wetenschap naar den Woorde Gods wordt beoefend".

Een onthouding waaruit dan in die Kerken zelf een haar welwezen schadende verdeeldheid ontstaat. Waar men zich dus onthoudt, doet men dat echter niet »omdat men tegen zulk een arbeid is; niet omdat men er tegen is, dat de Naam des Heeren beleden wordt in de School der wetenschappen; maar omdat men er van doordrongen is, dat, zoolang aan de Vrije Universiteit gelegenheid wordt gevonden zich te bekwamen voor het examen der Kerken, deze Universiteit een concurrent zal zijn van de Theologische School." p. 22.

En zulk een gereformeerde mede-belijder en mede-kerklid van den heer VAN OVERSTEEG nu is de *Waarde Vriend* aan wien hij zijn brief richt. Hij denkt zich dan in diens gedachtengang in en schrijft hem op p. 11; „Gij bewert, dat, ook al zou men een Universiteit oprichten met als eerste doel de kennisse Gods en de eere Zijn Naams, het toch alleen aan de Kerk staat, de Godgeleerdheid te beoefenen, en geen vereeniging, op welke grondslag ook en onder welk verband, ook bevoegd kan zijn, mannen aan te stellen, die als hoogleeraren geroepen zullen worden, theologie te beoefenen of te onderwijzen?

De gronden waarop, volgens de *Waarde Vriend*, zoowel deze bevestigende, als die waarop deze ontkennende bewering berust, worden door den heer VAN OVERSTEEG bestreden en daardoor wil hij zijn *Waarden Vriend* dan overreden om voortaan te ontkennen wat deze tot dusver bevestigde: »Alleen aan de Kerken staat het de Godgeleerdheid te beoefenen"— en te bevestigen wat deze tot dusver ontkende: »de bevoegdheid eener vereeniging mannen aan te stellen, die als hoogleeraren geroepen zullen worden, theologie te beoefenen en te onderwijzen".

Verder wordt, in verband met hetgeen »de boven omschreven samenwerking der Gereformeerde belijders verhindert", nader beschreven de verdeeldheid en strijd in de Gereformeerde Kerken: vóór of tegen de Vrije Universiteit; aangetoond hoe die verdeeldheid het welwezen der Kerken schade doet; »het saamleven in die Kerken er door wordt bedorven en het werk dier Kerken er door wordt tegengehouden".

»Meer dan tot nog toe", zegt dan de schrijver op het einde van zijn brief, »is het mij duidelijk, dat onze Kerken niet zullen kunnen beantwoorden aan de roeping, van Godswege haar opgelegd, indien zij niet eendrachtig en met alle krachten samenwerken aan den bloei van de Hoogeschool met den Bijbel".

* * *

Zijn antwoord op de vraag „*Of dan de Theologische School moet afgeschaft worden?*" luidt: „Ik vrees, dat er geen andere weg is om tot een goed einde te geraken". p. 37.

Op p. 21 doet hij echter nog een middel aan de hand bij welks toepassing hetgeen hij vreest niét zou behoeven te gebeuren. Dit middel is, dat men in de samenkomsten der gemeente niet langer collecteert voor de Theologische School, maar haar voortaan bekostigt uit de collecten voor den eredienst of voor het kerkelijk saamleven in het algemeen.

Ter voorziening in de twintig of dertig duizend gulden welke, naar zijn raming, de School jaarlijks noodig heeft, zou dan tedere Kerk voor een deel moeten worden aangeslagen en voor hulpbehoevende studenten zou dan door de Classes moeten gezorgd.

Door dit middel zou »de verdeeldheid in de kerken voor een groot deel worden weggenomen; heel wat ontstemming bij den dienst des Woords worden voorkomen; er nooit voor de Theologische School geldgebrek zijn, en de vereenigingen tot steun voor de Theologische School, die de verdeeldheid sterk bevorderen, overbodig zijn.«

Behalve de zaak waarover het in zijn brief gaat, brengt de schrijver en dat naar aanleiding van een woord over: de DOCTOREN DER KERKEN, ook de NED. CHRISTEN-STUDENTEN-VERENIGING ter sprake (p. 31—34). Ondermeer, schrijft hij daaromtrent aan zijn *Waarde vriend*: »Hoeveel lof ik wil brengen aan den arbeid dezer vereeniging, toch zou ik dien jongen mannen willen toeroepen: »Zoekt wat gij zoekt, maar zoekt het niet *waar* gij 't zoekt, en zoekt het niet *zoals* gij 't zoekt."

* * *

Deze OPEN BRIEF getuigt er van, dat het welwezen der gereformeerde kerken zijn schrijver ter harte gaat, en de poging de verdeeldheid, die dat welwezen schaadt, er mee te verhelpen is dan ook als zoodanig te waardeeren.

Tevens blijkt uit dezen brief het helder inzicht van zijn schrijver in de roeping van wie tot de algemeene Christelijke Kerk behooren, om mede te werken voor de eere van Gods Naam ook op het terrein der wetenschappen.

Wijl dit door de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag getracht wordt te bereiken met haar Vrije Universiteit, is het te verstaan, dat de heer VAN OVERSTEEG van de gereformeerde belijders althans en dus ook van de leden der Gereformeerde Kerken toewijding aan de door die Vereeniging gestichte Universiteit verlangt.

En zoo is het dan ook te verstaan, dat hij die kategorie, waartoe zijn *Waarde Vriend* behoort, — van voorstanders der Theologische School, die zich van toewijding aan de Universiteit onthoudt — tot andere gedachten tracht te brengen. Te meer is dit te verstaan, wijl hij meent te zien, dat deze kategorie óok door de wijze waarop zij de School voorstaat, aanleiding tot verdeeldheid in de kerken geeft.

Of dit zijn-*Waarde-Vriend*-tot-andere-gedachten-brengen den schrijver met dezen zijn OPEN BRIEF zal gelukken, is een vraag waarop voorshands geen antwoord is te geven. Ook zou ik niet durven beslissen of het, om den VRIEND tot andere gedachten te brengen, al dan niet dienstig ware geweest hem ook te wijzen op die andere kategorie van voorstanders der Vrije Universiteit, welke zich van toewijding aan de Universiteit niét onthoudt en alzoo een minder exclusief standpunt inneemt.

Dan, hoe dit zij, deze OPEN BRIEF, ingegeven door een niet minder warme bezieling voor het welwezen der Kerken dan voor de idee der Universiteit, verdient zeker de belangstelling onzer kerkleden.

G.

Uit de Pers.

In de *Groninger Kerkbode* deelde Ds. I. E. Reyinga onlangs enkele herinneringen mede van een bezoek, dat door hem gebracht was aan de bekende Pietje Baltus te Beesd, die van zoo grooten invloed is geweest op het geestelijk leven van Dr. Kuyper. Hij schrijft er o.a. dit van:

We behoefden niet lang te zoeken naar Pietjes's verblijfplaats. Ze bewoonde een kamer van een huis, gelegen in de hoofdstraat van het dorp, en in de nabijheid van de Ned. Herv. Kerk, met haar stevigen, ouderwetschen, vierkanten toren. Binnengekomen, werden wij vriendelijk ontvangen, schoon niet overdreven vriendelijk. Ge kondt zoo merken, Pietje wel gewoon bezoek te ontvangen, en Pietje moest eerst goed weten, wat voor bezoek zij thans te wachten had.

Wij maakten ons bekend, en toen zij hoorde, dat er een predikant bij was, toen was 't, of het gezicht van de oude nog stijver in de plooien kwam. Heur oog, nog levendig en ganschelijk niet den last van ruim 70 jaren levens spellend, werd doordringend op mij gericht. Overigens kan ik niet zeggen, dat ik een bizonderen indruk ontving bij 't binnentreden, allerminst een verheffenden indruk, want de omgeving beantwoordde niet aan de verwachting, die ik gekoesterd had ten opzichte van zulk een algemeen bekend persoon.

Eenige halfverbrande turven lagen op den haard te smeulen, de asch leek wel met kwistige hand over vuurplaat en keuken te zijn verspreid; om kort te gaan, heel het vertrek had iets armelijks en deed u vragen: is dit nu de woning van de zooveel genoemde Pietje?

Maar de aanblik van de oude vrouw deed me dit alles spoedig vergeten, temeer waar zij gul en gastvrij bleek te zijn, zonder veel drukte te maken. In een ommezien stond, zonder dat wij 't bemerkt hadden, voor ons elk een kopje koffie ingeschonken, want de traditioneele koffiekan ontbrak ook hier niet aan het tafereel, maar scheen, gelijk dat bij meerderen het geval is, den geheelen dag dienst te kunnen doen.

Ge begrijpt, dat onze eerste vraag vervolgens was naar Dr. Kuyper en diens verblijf te Beesd. Maar hier had ik, gelijk men wel eens zegt, buiten den waard gerekend. Pietje gaf ons wel zooveel te kennen, dat wij op zoodanige mededeelingen voorcerst niet te rekenen hadden van haar kant, misschien wel in 't geheel niet. Wat dan? Wel, de predikant moest eerst maar eens met zijn gevoelens voor den dag komen. Ik begreep er wel zooveel van, dat ik onder het mes moest. En als dat dan goed uitviel, dan zouden wij eens spreken over wat God doet aan een arm zondaar. Een heel ander onderwerp dan ik mij voorgesteld had.

En daarom — Kuyper af!

Niet waar? een kostelijk begin van dat menschde eere Gods voorop! Niet Pietje Baltus en haar werk, — neen Gods Naam worde grootgemaakt! En zij wist wel, de oude, dat als zij over haar wedervaren met Dr. K. begon te spreken, zij geneigd was om voor haar zelve een voetstuk op te richten. Dat zeide ze wel niet met even zooveel woorden, maar dat gevoelden we aan de wending, die zij aan het gesprek gaf.

Nadat dan nu mijn doopceel gelicht was, en zij er blijkbaar genoegen mee nam te hooren, dat ik Gereformeerd predikant was, begon Pietje een godgeleerd gesprek. En nu zal ik u niet vertellen, wat de oude met ons verhandeld heeft. Maar wat een kennis van de oude Gereformeerde leer der waarheid! wat een schat ook van geestelijke levenservaring! Vooral in 't stuk van de heiligmaking bleek Pietje doorkneed te zijn. Zelden of nooit heb ik dat in die mate bij een ongeletterden vrome aangetroffen. 't Was een genot naar haar te luisteren. Waarlijk, ik vergat voor een oogenblik Dr. Kuyper en het doel van onze komst. Eerlijk wil ik bekennen dat ik me als leerling voelde geplaatst aan hare voeten. Alleen merk ik nog op, dat het me soms moeilijk viel haar te volgen, omdat ze gebruik maakte van enkele ouderwetsche woorden en uitdrukkingen, die wij in het compendium onzer theologische wetenschap niet meer vinden.

Dit theologisch college mag zoo ongeveer een uur geduurd hebben, — waarbij Pietje aldoor praatte of opmerkingen of vragen beantwoordde, — toen ze eensklaps stilhield, een oogenblik wachtte en vervolgens voortging met te zeggen: en nu zullen we even over Kuyper praten. Ze zeide dit op zulk een toon, alsof ze er aan toe wilde voegen: om der heeren nieuwsgierigheid te bevredigen en om niet onbeleefd te zijn. Wij gaven zoo half mompelend met een enkel woord te kennen, dat dit ons niet onwelkom zou zijn, maar wij waren natuurlijk geheel en al oor. En toen vertelde ze ons van Dr. K.'s komst te Beesd, en hoe 't toen heel anders was dan gewoonlijk, wanneer een nieuwe dominé zijn intrede deed. 't Gerucht liep namelijk dat dit een bizonder persoon was, erg geleerd. En de buurvrouwen begonnen mij te plagen, zei Pietje; ze zeiden: Pietje, gij hebt ook spoedig bezoek van hem te wachten. Den volgenden dag was het: hij is al bij die en die (eenmand, die een paar huizen daar vandaan woonde). Ik zeide: »laat hem komen«. En hij kwam. 't Gesprek leverde niet veel bizonders op. 't Duurde ook maar kort. Hij bleef maar even. Bij zijn vertrek vroeg hij, of hij spoedig eens weer mocht komen. Daar had ik niet tegen.

't Tweede bezoek volgde al spoedig op het eerste. En wij komen aan de praat. 'k Moest toch ook eens aan de pastorie komen, merkte hij ten slotte op. En ik kwam in de pastorie. Ik had geen tegenzin tegen den jongen dominé te overwinnen. Hij was anders dan andere dominé's. En bij vroeg mij, of wij samen zouden bidden.

Zoo vertelde P. voort. Zoo heel natuurlijk. Wel liet ze iets merken van verschil van gevoelens, dat zich tusschen beiden openbaarde. Maar ze ging daar niet breed over uitmeten. Zij haalde niet hoog op van de bekeering bij den jongen dominé, en alsof zij in dat stuk een gewichtige rol had gespeeld. Heelemaal niet. Wat ik wel opgemerkt heb en goed onthouden is, dat ze veel met hem gesproken heeft over de waarachtige bekeering des menschen als een daad van souvereine, vrije genade Gods. En wederom gevoelden we, mijn vriend en ik: hier is een kind Gods aan 't woord, dat diep voor den Heere beigt en alles aan zijne voeten nederlegt.

Officieele Berichten.

VRIJE UNIVERSITEIT.

Men schrijft ons:

Op Woensdag 1 Juli zal D. V. te Utrecht eene wetenschappelijke samenkomst worden gehouden waarin ter bespreking zullen worden ingeleid:

1. Het wezen der Materie, in te leiden door Prof. Dr. J. Woltjer.
2. De Kerk en de Sociale kwestie, in te leiden door Dr. J. C. de Moor.

Deze samenkomst is ook opengesteld voor allen die aan eene Universiteit of Hoogeschool hun opleiding hebben genoten en instemming betuigen met art. II van de statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs.

Aanvrage voor toegangsbewijzen en referaten moeten gezonden worden aan het Bureel der Vereeniging, Keizersgracht 162, Amsterdam.

Korte notulen van de Vergadering der Kerken van de classe Gouda op Dinsdag 5 Mei 1914.

Namens de roepende kerk Zevenhuizen wordt de vergadering geopend door Ds. Jansen. Al de kerken zijn vertegenwoordigd.

Ds. Voigt is praeses, Ds. Jansen scriba, Ds. v. Setten assessor.

De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Naar aanleiding van een instructie van de kerk van H. betreffende de vragen, te doen bij de belijdenis van het geloof, draagt de classe den kerkvisitatoren op, bij de visitatie over de vragen, die door de kerken gedaan worden, navraag te doen.

Dezelfde kerk vraagt bij instructie: »De classe kome tot de a.s. Partic. Synode met het volgende voorstel: de Partic. van Z.-Holland (N. ged.) besluite voortaan hare acta te laten drukken en aan iedere kerk in haar ressort twee ex. daarvan te laten toekomen.« De classe besluit dit voorstel op de a.s. Synode te brengen.

Een derde instructie van H. luidt: »De classe wende zich tot de Part. Synode met het voorstel, dat deze aan de Gen. Synode verzoeke, over de correspondentie met buitenlandsche kerken een nieuwe regeling te treffen, welke zooveel mogelijk tegemoet komt aan de bezwaren, die door de afgevaardigden van de Geref. kerken in Z.-Afrika en van de Chr. Geref Kerk in N. Amerika aangaande de vorige Gen. Synode zijn geuit in de rapporten aan hunne kerken.«

De instructie van school A geeft de classe aanleiding tot 't nemen van 't volgende besluit: »De Gen. Synode make tot uitvoering van art. 13 een regeling, waarbij door alle kerken in 't land naar de draagkracht wordt bijgedragen, wijl aan de tegenwoordige regeling voor de kerken, die met een Em. pred., weduwe of weezen bezwaard zijn, en voor de dienstdoende predikanten, die op zekeren leeftijd zijn gekomen, zeer groote bezwaren verbonden zijn, zooals uit den tegenwoordigen toestand gedurig aan 't licht komt; wat niet bevorderlijk is voor het welzijn der kerken.«

Gelezen wordt een aanklacht tegen den kerkraad van W. De classe keurt de handelingen van dien kerkraad goed.

Op een verzoek van M. om hulp tot den Dienst des Woords, noodig door de nog voortdurende krankheid van haar Dienaar, wordt gunstig beschikt.

De kerken van Noordeloos en Roozendaal vragen weder hulp tot den dienst des Woords. Aan Noordeloos zal hulp geboden worden.

De vacaturebeurten worden als volgt geregeld:

Moordrecht: D.D. Dalhuysen, Halsema, Jansen, Wielenga. Ouderkerk: D.D. Rolloos, Voigt. Reeuwijk: D.D. Langen, v. Setten. Noordeloos: D.D. Andree, Osinga.

Tot kerkvisitatoren worden benoemd: D.D. Dalhuysen, Langen, Osinga, Wielenga, primi. D.D. Sap en Voigt, secundi.

Tot afgevaardigden naar de Partic. Synode: de predikanten Dalhuysen, Sap, Voigt, primi; Wielenga, Langen, Osinga, secundi.

De ouderlingen: D. Bremmer, G. v. Heiningen, A. v. d. Heuvel, primi; A. v. Leeuwen, S. v. d. Oever, A. Rietveld, secundi.

De aanvragen van de hulpb. kerken worden goedgekeurd.

Een voorloopig voorstel tot wijziging in de administratie in betrekking tot art. 11 en 13 K.O. zal nader worden behandeld.

De classe spreekt hare instemming uit met het rapport der deputaten ad art. 49 K.O. aan de Partic. Synode van Z.-Holland (N. ged.).

Van de zending wordt mededeeling gedaan, waaruit blijkt, dat er uitzicht verkregen is voor de medische zending te Wonosobo.

De commissie, benoemd tot nadere regeling der classicale onkosten, brengt rapport uit; de voorgestelde regeling wordt aangenomen.

De rekening en verantwoording van dep. voor hulpbeh. kerken wordt goedgekeurd.

Met blijdschap vernemt de vergadering eenig verslag van het jubileum van Ds. Dalhuysen, waarbij de praeses een hartelijken wensch tot dien Dienaar voegt.

De rondvraag geschiedt naar Art 41.

De volgende classic. vergadering zal op den laatsten Dinsdag van Juli gehouden worden.

Roepende kerk is voor die vergadering Bergambacht, terwijl dan voorzitter is Ds. Wielenga.

De korte notulen worden gelezen.

Sluiting.

Op last der classe
G. VAN SETTEN,
Assessor.

Korte notulen van de vergadering der classis Leiden, gehouden te Leiden 14 Mei 1914.

1. De verg. wordt op de gewone wijze geopend door Ds. Impeta, namens de roepende kerk van Katwijk aan Zee.

2. De credentiebrieven worden nagezien en in orde bevonden. Alle primi zijn tegenwoordig. Er is eene instructie van Hazerswoude.

3. Praeses voor deze vergadering is Ds. Koers. Deze stelt voor, dat de geheele classic. vergadering bijwone de begrafenis van Ds. Rudolph. Aldus besloten. De vergadering zal geschorst worden van 11½—3 uur. Bij de begrafenis zal Ds. Impeta namens de Classis spreken.

4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en onveranderd goedgekeurd.

5. Bij het onderzoek naar Art. 41 wordt aan Hazerswoude, Hillegom, Katwijk a/d R. en Sassenheim in verschillende zaken advies gegeven.

6. Voorgelezen wordt het rapport van de Commissie-Zondagsdienst. Dit rapport zal gedrukt en aan de kerken gezonden worden.

7. Door den Zendingsdepotaat worden enkele mededeelingen gedaan aangaande den arbeid te Wonosobo.

8. De deputaten voor den Evang.-arbeid rapporteeren, dat de fundamenten van het gebouw te Lisse gelegd zijn. Spoedig zullen eenige ambtsdragers voor Lisse gekozen worden.

9. Rondvraag naar de uitwerking van het aan de Kerken gezonden rapport over tractementsherziening.

10. Ter doorzending naar de Gen. Synode wordt aangenomen een voorstel, betrekking hebbende op leden die elders kerken of zich thuis stichten.

11. Als commissie om te rapporteeren hoe te handelen in zake gemengde huwelijken, worden benoemd de predikanten Thomas, Woudstra en Rietberg.

12. Tot afgevaardigden naar de Part. Synode worden benoemd: als primi de pred. Impeta, Koers en Kouwenhoven en de ouderl. De Bruijn, Eggink, Zandbergen. Als secundi de pred. Meyering, Rietberg, Woudstra en de ouderl. Nieuwenhuis, Parlevliet, Slegtenhorst.

13. De pred. Meyering en V. d. Wal worden gecontinueerd als dep. voor Art. 11 en 13, en Ds. Eerdmans voor Art. 19.

14. Voorschoten deelt mede, 21 Mei a.s. te herdenken dat voor 25 jaar de kerk tot openbaring kwam. Besloten wordt, dat de classis hierbij vertegenwoordigd zal worden door den praeses en den scriba, Ds. Koers en Ds. Thijs.

15. De volgende vergadering zal D. V. gehouden worden 10 Sept. Roepende kerk is Koudekerk.

16. De praeses sluit de vergadering met dankzegging en gebed.

Op last der classis
JOH. H. RIETVELD.

Buitenland.

N.-Amerika. Noodzakelijkheid van de inwendige Zending.

In N.-Amerika doen de kerken veel voor de Zending onder Heidenen en Mahomedanen. Van lieverlede begint men echter tot het inzicht te komen, dat niet minder de hand aan den ploeg moet geslagen worden voor de inwendige zending. De geweldige uitbreiding die de bevolking van de nieuwe wereld gekregen heeft, maakt de oplossing van het vraagstuk, wat er te doen is om het Christelijk karakter van het Ameri. kaansche volk te handhaven, urgent.

In minder dan drie eeuwen is N.-Amerika van enkele volkplantingen aan de Oost-kust aangegroeid tot een der grootste natiën der wereld. N.-Amerika heeft den naam van een vrij land te zijn, waar ieder een goed stuk brood kan verdienen. Dit maakt, dat velen uit de oude wereld, die den strijd om het bestaan zwaar vinden, naar de nieuwe wereld verhuisden. De landverhuizers zullen nog toenemen wanneer het Panamakanaal geopend is.

Volgens de statistiek komen er jaarlijks een millioen menschen naar N.-Amerika. Als dit zoo doorgaat, dat zal eenmaal het uitgestrekte gebied der Vereenigde Staten tot de meest bevolkte van de wereld gerekend worden. Het spreekt van zelf, dat een groote invloed van de nieuwe bewoners uitgaat, een invloed die niet over 't algemeen een goede kan genoemd worden. Twee derden der emigranten zijn arm, dikwijls ongeleerd en ongodsdienstig; een groot getal hunner stond in hun vaderland niet al te best bekend. Men denke slechts aan de ellende, die door de vele Italianen, welke zich in de nieuwe wereld kwamen vestigen, veroorzaakt werd. De landverhuizers brengen hun eigen beginselen en denkbeelden omtrent de religie, het huisgezin, het vieren van den Zondag, de regeering, het eigendomsrecht, de vrijheid enz. mede.

De invloed ten kwade van vele dier vreemde elementen, welke zich in N.-Amerika kwamen vestigen, is duidelijk merkbaar en baart den regeerders van het land en den dienaars der Kerk niet weinig zorg. Meer dan 33 van de grootste steden tellen meer buitenlandsche inwoners dan Amerikaansche.

In New-York vindt men 400,000 jongelieden en kinderen, die geen Zondagsschool bezoeken. (Het is bekend dat in de nieuwe wereld allen die eenigszins godsdienstig zijn, hun kinderen naar de Zondagschool zenden). Er nemen zich in hetzelfde New-York een millioen menschen Protestant, terwijl tot geen enkele kerk behooren. Het aantal Joden vermeerdert en het getal kerken neemt af. Waaruit bestaat de bevolking van N.-Amerika? Tien millioen inwoners zijn negers; 17 millioen werden buiten N.-Amerika geboren, en 25 millioen zijn kinderen van buitenlanders. Het kan niet lang meer duren, of de vreemde elementen krijgen de overhand, en het gevolg zal zijn een toenemende ontkerstening van de bevolking.

Als nu niet gearbeid wordt aan hen die het land komen bewonen, is de toekomst donker. De Heere heeft de menschen in de nieuwe wereld gebracht, maar niet opdat zij hun stempel op land en volk zouden zetten. De kerken, vooral zij die op den grondslag der Gereformeerde belijdenis staan, hare roeping verstaande, komen steeds meer tot het inzicht, dat evenzeer als het noodig is het Evangelie te brengen tot de Heidenen die buiten zijn, ook Gods Woord dient gebracht tot hen die binnen de poorten hunner landpalen werden geleid. Het stempel dat oorspronkelijk op de bevolking van N.-Amerika gezet werd, is toch Gereformeerd geweest.

Daarom hebben de Gereformeerde kerken vooral te waken, dat dit karakter, waarvan de kenteekenen nog aanwezig zijn, niet door invloeden van buiten verloren gaat. En als wij ons niet vergissen, dan zijn onze Gereformeerde broeders in de nieuwe wereld daarvan overtuigd. In de eerste plaats gevoelen zij, dat zij geroepen zijn te houden wat zij hebben, opdat hun de kroon niet ontnomen worde, maar ook, dat zij den tiuren plicht hebben, ook te arbeiden, opdat zij zich openbaren als een ruimdenkend, dat de Amerikaansche natie doortrekt.

GEMENGD NIEUWS

Een kras oordeel. De Hope deelt mede dat een evangelist der Methodistische kerk, de heer W. I. Mac Dearmid, onlangs in eene samenkomst sprak: »Indien ik niet vreesde uw gevoel te kwetsen, dan zou ik zeggen: gij gaat naar den duivel om geld, tot het betalen van 's Heeren rekeningen«. En verder: »Dit is een der redenen, waarom de Methodistische kerk macht verloren heeft«.

De spreker had het gemunt op de manier die in vele Methodistische kringen aangewend wordt om aan geld voor kerkelijke doeleinde te komen. Men organiseert daarin gezellige avondjes, oestersoupés, enz. Nu mogen de uitdrukkingen van den Meth. evangelist overdreven zijn, het is niet te ontkennen, dat men allerlei vleeschelijke middelen gebruikt om in de behoeften der gemeente te voorzien. En dit is betreurenswaardig.

In een Parish Church van Noord-Londen der Episcopaalsche kerk, waarin het hoog kerkelijk element zich krachtig doet gelden, werd onlangs een bazar gehouden ten bate van het bouwfonds der parochie. De bazar werd geopend door een beroepsdanseres. In een der Londensche bladen vond men het portret van deze dame staande tusschen twee predikanten. De »vicar« sprak bij deze gelegenheid uit, dat hij verondersteld dat ieder der aanwezigen aan de voeten der danseres had gezeten en haar waardeering en dankbaarheid betoonde. De plaatsaanwijzers waren gekleed in »Puriteinsch costuum«; terwijl eene voorstelling gegeven werd door den Rouge-et-Noir harlekijnstroep. Treurig dat eene kerk tot zulke middelen de toevlucht neemt om aan geld te komen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE SPEELMAN.

X.

EEN VAL.

Op zekeren avond, zoo vervolgde de speelman, — 't was op een Zondag, hadden wij het eens recht vrolijk aangelegd. Twee van de knechts vierden hun verjaardag. Een hunner was tevens juist 25 jaar bij den boer werkzaam geweest, en had een mooi geschenk ontvangen. Er was dus alle aanleiding om feest te vieren. Ongelukkig zou dit juist weer geschieden in de kroeg, die door den kastelein heel vriendschappelijk daarvoor werd aangeboden. Hij wist wel dat zijn beurs daar niet slecht bij varen zou, en ook hoe ik wel zou zorgen dat de vrolijkheid er in kwam en bleef.

Het ging in den herberg recht vrolijk toe. Wij dronken op de gezondheid van de aanwezigen, van den boer onzen meester, en herhaaldelijk, op die van hem welke 25 dienstjaren had. Mijn fluit deed goede diensten en mijn stem ook. Zoo werd het ongemerkt laat. Met schrik zagen we dat het reeds half tien was. Al mochten we Zondags wat laat uitblijven, vóór tienen moesten we binnen zijn; daar stond de boer op. Wel zou hij om het feest iets door de vingers zien, maar we moesten den volgenden dag maaien. En dat begon al om vier uur in den morgen.

Daar we zoo ongeveer een uur van de boerderij verwijderd waren, konden we onmogelijk als gewoonlijk wandelend op tijd binnen zijn. Wat nu te doen? Onze zoogenaamde vrind, de herbergier, wist raad. Hij had trouwens genoeg aan ons verdiend om voor ons wat over te hebben. Dicht bij woonde een vriend die, zei hij, voor geld en goede woorden wel genegen was zijn paard en wagentje ons af te staan. We waren toch allen bekenden, en den volgenden dag kon het span weer teruggebracht worden.

Werkelijk duurde het niet lang, of de kastelein kwam met paard en wagentje terug. Wel was het laatste veel te klein voor zes of zeven personen, maar dat zou met wat goeden wil wel schikken. Had de eigenaar geweten, dat hij zijn span afstond ten gebruike van menschen die voor het meerendeel beschonken waren en geen van allen nuchter, ik betwijfel zeer of hij het verzoek van den waard zou hebben ingewilligd. Wij zelf dankten den kastelein, betaalden elk een kleinigheid, en wenschten ons geluk dat we zoo gemakkelijk en gauw t'huis zouden